

Schuldsanering

Toelichting op studiedag SAM 4/11/2024

Wie is wie

- **Laura Vanoverveldt**
 - Maatschappelijk werker bij dienst Budget en Schulden.
 - Ervaring in trajecten schuldbemiddeling, budgetbeheer en collectieve schuldenregeling.
- **Jorn Dobbelaere**
 - Consulent bij dienst Budget en Schulden van de Stad Antwerpen.
 - Opleiding als maatschappelijk werker en socioloog.
 - Praktijkervaring trajecten budgetbeheer in combinatie schuldbemiddeling.

Agenda

1

Het bredere plaatje

2

Gewoon geld geven?

3

Schuldsanering als maatschappelijke dienstverlening

4

Impactmeting

5

Q & A

6

Links

1. Bredere plaatje

- Vraag van kabinet sociale zaken: kunnen we schulden overnemen?
- Dilemma's:
 - Schulden overnemen?
 - Hoe je het praktisch aan?
 - Wat dan met het sociaal-agogisch aspect?
 - Hoe pakken we de oorzaken van de schulden aan?
- Centrale vraag:
 - Als er achterliggende oorzaken zijn van schulden en je geeft gewoon geld, werk je dan de oorzaak wel weg?

NOS Nieuws • Dinsdag 23 april 2024, 07:32

Arnhem lost schulden af van bewoners in 'armste wijk van het land'

Hulp bij schulden

Heb je schulden boven de 2200 euro? Ben je gemotiveerd om te werken aan jouw toekomst? Dan kun je in aanmerking komen voor het traject Jongeren Schuldenvrije Start. Binnen 1 jaar kan je schuldenvrij zijn!

Zo werkt het:

1. Samen met een schuldhulpverlener maak je jouw schulden inzichtelijk.
2. De gemeente neemt jouw schulden over. Dat betekent dat jij nog maar 1 schuldeiser hebt: de gemeente.
3. Deze schuld los je af in 1,5 jaar.
4. In deze 1,5 jaar werk je ook aan doelen. Doelen die je samen met jouw jongerenadviseur hebt opgesteld.
5. Door aan de afgesproken doelen te werken, kun je tot 0,5 jaar kwijtschelding krijgen op jouw schulden.
6. Weet je nog niet zeker of dit de hulp is die je zoekt?

Tilburg tweede gemeente waar Gewoon geld geven start

31 mei 2023

150 Tilburgse gezinnen in de bijstand krijgen vanaf 2024 twee jaar lang elke maand 'gewoon geld'. De gemeente Tilburg heeft deze week besloten om haar medewerking te verlenen aan dit initiatief van Kansfonds, waarbij de Hogeschool van Amsterdam (HvA) de gezinnen volgt. Tilburg is na Zaanstad de tweede gemeente in Nederland die meewerkt aan deze baanbrekende aanpak.

Aanbod SHV Stad Antwerpen

Samenwerking

Maatschappelijk werker

Deskundige

Intake

Traject

Advies en preventie

- Iedereen heeft recht op minstens 1 gesprek
- Eenmalige vragen: wat moet ik hiermee doen? Mag dit?
- Advies om huishouden bemiddelbaar te maken

Schuldbemiddeling

- Klant doet zelf de betalingen
- MA onderzoekt en betwist schulden
- De klant volgt het afgesproken afbetaalplan

Budgetbeheer

- De inkomsten komen integraal naar de dienst Budget en Schulden
- De MA doet de betalingen
- De klant krijgt leefgeld
- SB blijft een onderdeel van BB

Collectieve schuldenregeling

- Interne CSR gekoppeld aan BB
- Externe CSR via deskundige
- Externe CSR op vraag van andere dienst
- Budgetscan op vraag van arbeidsrechtbank

Profiel⁵ klanten budgetbeheer

Geslacht titularis	#	%
Man	302	56
Vrouw	235	44
Totaal	537	100

Duurtijd hulpverlening	#	%
Minder dan 1 jaar	92	17
1 tot 2 jaar	74	14
2 tot 5 jaar	95	18
5 tot 10 jaar	156	29
Meer dan 10 jaar	120	22
Totaal	537	100

Leeftijd van de klant	#	%
18-24	3	1
25-44	148	28
45-64	242	45
65+	144	27
Totaal	537	100

Inkomsten	#	%
Ziekte-en invaliditeitsuitkeringen	166	31
Rust- en overlevingspensioen	145	27
Loon	71	13
Werkloosheidsuitkeringen	67	12
Inkomensvervangende tegemoetkoming	66	12
Inkomensgarantie voor ouderen	7	1
Onbekend	15	4
Totaal	537	100

Profiel⁶ klanten schuldbemiddeling

Geslacht titularis	#	%
Man	266	53,3
Vrouw	233	46,7
Totaal	499	100

Duurtijd hulpverlening	#	%
Minder dan 1 jaar	262	52,5
1 tot 2 jaar	148	29,7
2 tot 5 jaar	64	12,8
5 tot 10 jaar	24	4,8
Meer dan 10 jaar	1	0,2
Totaal	499	100

Leeftijd van de klant	#	%
18-24	15	3
25-44	284	57
45-64	175	35
65+	25	5
Totaal	499	100

Inkomsten	#	%
Ziekte-en invaliditeitsuitkeringen	65	26,2
Rust- en overlevingspensioen	12	4,8
Loon	57	23
Werkloosheidsuitkeringen	101	40,7
Inkomensvervangende tegemoetkoming	12	4,8
Inkomensgarantie voor ouderen	1	0,4
Onbekend	0	0
Totaal	248	100

gebrek kunnen ons bijvoorbeeld vindingrijk en doelgericht maken. Maar uit recent wetenschappelijk onderzoek blijkt dat schaarste ook voor blinde vlekken zorgt en zelfs ons denkvermogen beperkt.

Harvard-econoom Sendil Mulainathan en Princeton-psycholoog Eldar Shafir leggen op vlotte en toegankelijke wijze uit dat de gevolgen van schaarste veel verder gaan dan we denken. Hun baanbrekende inzichten zorgden in de Verenigde Staten voor veel discussie en hebben verstrekkende gevolgen voor onderwerpen als armoedebestrijding, scholing, obesitas, verkeersveiligheid en werkloosheid. Maar ook je agenda en persoonlijke financiën zullen er na het lezen van **Schaarste** nooit meer hetzelfde uitzien.

'Te veel aan uw hoofd, geen cent te maken? Lees **Schaarste**!' **TROUW**

'Het is zo'n boek waarvan je denkt: waarom wordt dit nu pas geschreven?' **DE CORRESPONDENT**

'Fantastische verhalen en simpele tips die zomaar je leven kunnen veranderen.' **Stavos D. Levitt, columnist FEARWOMICS**

'Extreem verhelderend (...) Een belangrijk en versleuterd boek.' **NEW YORK REVIEW OF BOOKS**

MAVEN
PUBLISHING
mavenpublishing.nl

Shafir

& Eldar Shafir

SCHAARSTE

SCHAARSTE

Het gebrek aan tijd en geld

Het gebrek aan tijd en geld

2. Gewoon geld geven?

- **Schaarste** is functioneel, omdat de aandacht volop gaat naar wat belangrijk is op dat moment. Het dwingt ons te concentreren, waardoor we beter presteren (cfr. deadline).
- Maar er schuilt ook een gevaar in:
 - schaarste veroorzaakt **tunnelvisie**
 - en **beperkt ons denkvermogen** (cfr. bandbreedte).
- Zelfs wanneer executieve functies goed ontwikkeld zijn, dan kunnen mensen ander gedrag vertonen. De keerzijde is namelijk dat andere zaken naar de achtergrond verdwijnen.

2. Gewoon geld geven?

- Een langdurige blootstelling aan schaarste komt in een soort van permanente tunnelvisie terecht. Hierdoor gaan mensen anders handelen, omdat er minder bandbreedte beschikbaar is.
- Bandbreedte is de maatstaf voor:
 - de hoeveelheid bewerkingen die onze hersenen aankunnen,
 - vermogen om aandacht op te brengen,
 - om goede beslissingen te nemen,
 - om vast te houden aan plannen
 - en om aan verleidingen te weerstaan.

2. Gewoon geld geven?

- Gevolgen van beperkte bandbreedte:
 - focus ligt hoofdzakelijk op de korte termijn,
 - beschikbaar denkvermogen neemt af,
 - vermogen om weerstand te bieden neemt af (zelfbeheersing),
- Iedereen is vatbaar, maar de ervaring is een subjectief gegeven.
- Het wegnemen van stress door schulden is een essentieel element bij de aanpak van een problematische schuldenlast.

3. Gewoon geld geven?

- Gevolgen van schulden op lange termijn:
 - kinderen die opgroeien in armoede worden minder uitgedaagd om hun executieve functies te oefenen,
 - opbouw van het stresshormoon cortisol, waardoor signalen in de hersenen niet goed worden doorgegeven,
 - chronische stress verandert de architectuur van de prefrontale hersenen,
- Grote stress of armoede in de jeugd kunnen ervoor zorgen dat executieve functies minder goed ontwikkeld zijn. Op latere leeftijd kunnen deze nog worden aangeleerd, maar dit vergt meer moeite.

2. Gewoon geld geven?

- Door de schuldenlast op een structurele manier weg te werken, wordt naast financiële ruimte, ook de nodige mentale ruimte of bandbreedte gecreëerd (cfr. **blijvende nood aan begeleiding** door maatschappelijk werker!).
- .
- Schuldsanering is een vorm van **maatschappelijke dienstverlening** die gericht is op het versterken van kwetsbare mensen en het (tijdelijk) verhogen van hun inkomen in functie van het wegwerken van overmatige schuldenlast.
- **Extra instrument** op het bestaande aanbod aan schuldhulpverlening binnen de Stad Antwerpen.

**‘Een euro maakt soms heel veel verschil
als je in de problemen zit’: waarom
Antwerpen schulden verlicht**

3. Schuldsanering als maatschappelijke dienstverlening

Stap 1:

- A. Schuldsaneringsbudget

- Een maandelijkse financiële ondersteuning (niet in leen) t.b.v. 150,00 euro die gedurende 12 maanden wordt verstrekt aan de klant.
- De klant beschikt hierdoor over enerzijds voldoende leefgeld en kunnen schulden stelselmatig worden weggewerkt.
- Het saneringsbudget kan slechts één keer per klant toegekend worden.

EN/OF

- B. Saneringskrediet

- Dit is een financiële ondersteuning (in leen) t.b.v. maximaal 1.800,00 euro.
- Deze wordt verstrekt zodanig dat verschillende schuldeisers gebundeld afbetaald kunnen worden.
- De klant betaalt de verleende steun terug aan het OCMW.
- Het saneringskrediet kan slechts één keer per klant toegekend worden.

12 maanden

Stap 2:

- A. Schuldovername

- Een schuldovername is een éénmalige financiële ondersteuning (niet in leen) van maximum 3.600,00 euro die niet in leen wordt verstrekt.
- Het betreft het ten laste nemen van de schulden van de klant.
- De schuldovername kan toegepast worden:
 - Indien het schuldsaneringsbudget onvoldoende effect heeft gehad;
 - Indien de klant insolvabel is;
 - Indien de klant reeds 1 jaar in begeleiding is.

Na 12 maanden

3. Schuldsanering als maatschappelijke dienstverlening

- De doelgroep wordt afgebakend op basis van:
 - Een actief schuldhelpverleningstraject.
 - Werkzaamheid en activering:
 - Klanten hebben een inkomen op basis van arbeid- of loondienst en moeten dit ook behouden gedurende de begeleiding.
 - Indien klanten uitkeringsgerechtigd zijn, zoals bijvoorbeeld een werkloosheidsuitkering, ziekte-uitkering of leefloon, dan dienen zij een *activeringstraject* te doorlopen.
 - Voor niet-professioneel activeerbare klanten is de medewerking aan een begeleidingstraject een minimumvoorwaarde.
- Naleven van het traject schuldhelpverlening.

4. Impactmeting

- De stad Antwerpen **voerde in samenwerking met de Karel de Grote Hogeschool** een onderzoek naar de impact van het project schuldsanering.
- Deze data werden kwantitatief gemeten:
 - doordachte keuzes en beslissingen maken rond financiën;
 - vermindering schuldenlast;
 - verruiming mentale bandbreedte ;
 - minder focus op korte termijn-problemen;
 - activering en empowerment.

4. Impactmeting

- Meerdere keren meting in de tijd bij dezelfde personen. Het eerste meetmoment vond plaats tijdens het eerste gesprek (de nulmeting). De tweede meting gebeurde tijdens het afrondingsgesprek aan het einde van het traject (de eindmeting).
- Er gebeurden **ook kwalitatieve bevestigingen**. In deze interviews werd dieper ingegaan op de beleving van de klanten en werd gepeild naar de ervaringen van schuldhulpverleners.

4. Impactmeting

- Gunstige impact op inkomen, financiële vaardigheden en mentaal welzijn.
 - Schuldsanering slaagt erin de vicieuze spiraal te keren.
 - De ingrepen hebben een positief effect op welzijn, financiële vaardigheden en dragen bij aan het afbouwen van de schuldenlast.
- Uit de cijfers blijkt dat:
 - de schuldenlast vermindert (minder schulden, minder schuldeisers);
 - gezonder financieel gedrag ontstaat (minder op korte termijn denken en handelen, meer op middellange termijn plannen);
 - het welzijn verbetert (verlaging stress en meer mentale ruimte).

4. Impactmeting

- Ervaring klanten

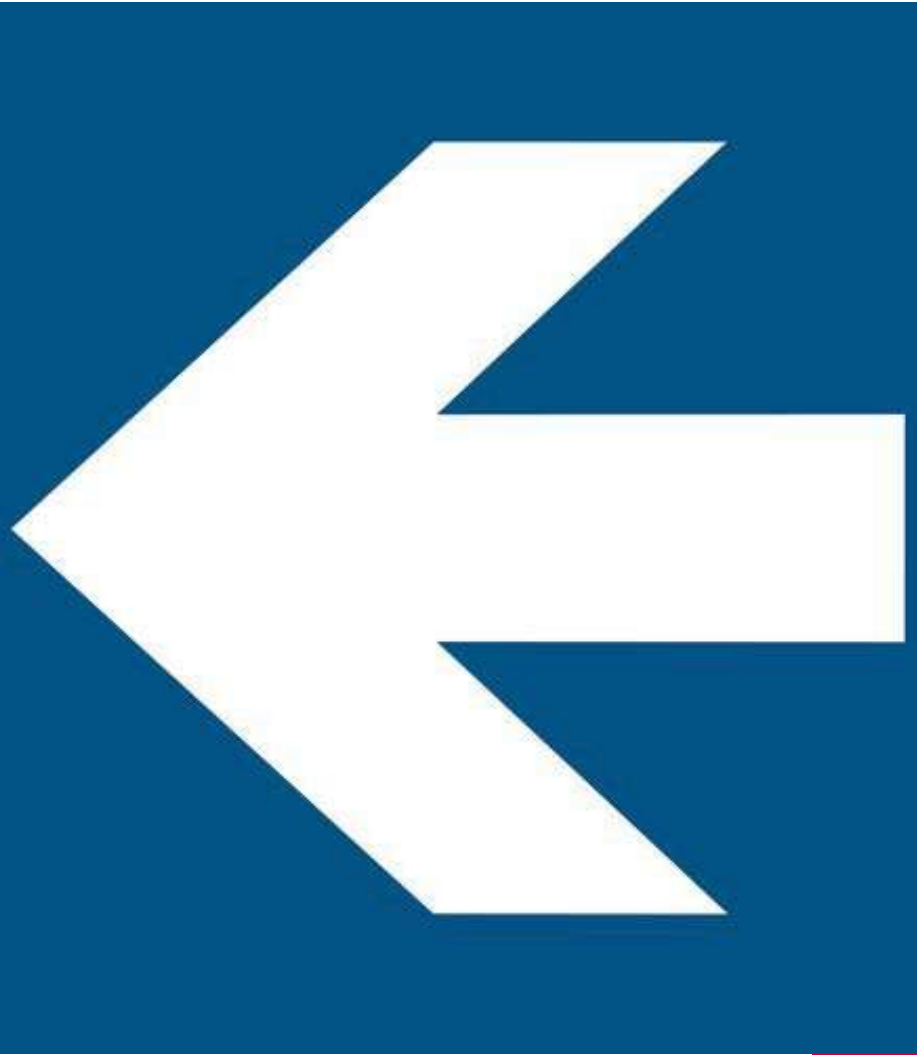
- Klanten ervaren het project schuldsanering als een ware steun.
- Het 'schuldsaneringsproject' draagt bij aan innerlijke rust, controle en keuzevrijheid, toekomstperspectief en meer bewuste interpersoonlijke relaties. Door het project krijgen ze meer financiële ademruimte, dat geeft een gevoel van controle en vermindert stress.

- Ervaring hulpverleners

- Hulpverleners geven aan dat de schuldenlast van klanten vermindert, ze hun financiële situatie beter onder controle hebben, dat hun welzijn verbetert en ze nu beter omgaan met onverwachte gebeurtenissen.
- Hulpverleners ontvangen minder hulpvragen over binnenkomende rekeningen, terwijl dat voor de deelname aan het project vaker het geval was. Minder vanzelfsprekend is en blijft de mogelijkheid om een financiële buffer aan te leggen door maandelijks geld opzij te zetten.

5. Q & A

6. Links

[Infofiche Stad Antwerpen](#)

[Onderzoeksrapport KDG](#)

Budget en Schulden

Clara Snellingsstraat 27 te 2100 Deurne

budgetenschuden@antwerpen.be

jorn.dobbelaere@antwerpen.be

03 298 13 00